

Hyvän hoivan edelläkävijä

Aktiivista elämää Hopeaharjussa 1989–2019

30
vuotta

Hyvän elämän rakennuspalikat

Hopeaharjun Palvelukoti on kuulunut noormarkkulaiseen maisemaan nyt 30 vuoden ajan. Vanhempiemme perustama yritys on aina ponnistanut vahvasti ydinarvoistamme: hyvä elämä ja itsemääräämisoikeus kuuluvat jokaiselle.

Työskentelemme Hopeaharjussa joka päivä sen eteen, että jokainen asukkaamme saa elää arvoistansa elämää kodikkaassa ja virikkeellisessä ympäristössä.

30 vuoteen mahtuu paljon arjen askareita, iloa, surua, kehittämistä ja työntekoa. Vahva yhteisöllisyys ja yhdessä tekemisen meininki ovat kantaneet myös vaikeiden aikojen yli. Siitä kiitos kuuluu niin sitoutuneelle henkilökunnallemme kuin ihanille asukkaillemme.

Tänä päivänä me Hopeaharjussa katsomme tulevaisuuteen iloisina ja luottavaisina. Tavoitteenamme on jatkaa sillä uralla, jonka olemme valinneet. Samalla haluamme tehdä maailmasta päivä päivältä pikkuisen paremman paikan elää.

Tämä julkaisu kertoo Hopeaharjun 30-vuotisesta taipaleesta, nykyhetkestä ja tulevaisuuden visioista ihmisten kertomana. Arjen keskellä on hyvä pysähtyä välillä muistelevaan menneitä ja haaveilemaan tulevasta. Kaikkia tapahtuneita asioita ei yksin kansiin saada, mutta toivottavasti jutut herättävät Sinussa muistoja, jotka haluat kanssamme jakaa.

Uskon, että tämän julkaisun artikkelit kertovat paljon Hopeaharjun tulevaisuudenuskosta. Haluamme olla hyvän hoivan tarjoaja ja varmistaja myös tästä eteenpäin.

Hyvä elämä rakennetaan yhdessä.

MARI KURPPA
toimitusjohtaja
Hopeaharjun
Palvelukoti

Hopeaharjun juhlaulkaisu 2019

Julkaisija: Hopeaharjun Palvelukoti
Laviantie 607, 29600 Noormarkku
puh. +358 44 592 7600.

Toteutus: Glad Media
Jarkko Ambrusin, teksti
Tomi Glad, kuvat

Inhimillisemmän hoidon puolestapuhuja

Maija Peltonen halusi luoda Hopeaharjusta kodinomaisen paikan, jossa asukkailla on itsemääräämisoikeus.

Maija Peltonen oli miehensä **Helgen** kanssa vuonna 1988 uuden tilanteen edessä. Ruosteenestoyritystä pyörittänyt Helge allergisoitui ja hänen piti lopettaa työskentely liuottimien kanssa välittömästi.

Samaan aikaan Halikon sairaalassa psykiatrisen osaston ylihoitajana työskennellyt Maija oli alkanut pohtia potilaiden asemaa sairaalassa. Hänen mielestään kaikkien potilaiden paikka ei ollut sairaalassa.

Kun Maija ja Helge keskustelivat työvoimaimismien kanssa Helgen työmahdollisuuksista ja Maija oli käynyt tutustumassa Turun suunnalla pariin hoitokotiin, pariskunta pohti tulevaisuuden mahdollisuuksiaan.

Sitten tuli ajelu kotiseudulla Noormarkussa.

– Helge totesi, että tuokin kiinteistö on tuossa myytävänä. Rupesimme miettimään, että entä jos perustaisimme yrityksen. Otimme yhteyttä kuntaan ja jätimme tarjouksen. Kiinteistö myytiin tarjousten perusteella meille ja se siirtyi omistukseemme alkuvuodesta 1989, Maija Peltonen muistelee.

Helge remontoit tontin päätaloa kevään 1989 ajan, kun Maija ja lapset asuivat vielä Paimiossa. Kesäkuussa koko perhe muutti Noormarkkuun.

–Pikkutalo, johon muutimme, oli karmeassa kunnossa. Tuttavamme, joka toi tavaramme sinne, katsoi paikkaa ja sanoi, että hän kyllä vie tavarat samalla hinnalla takaisin, Maija Peltonen nauraa.

Pikkutalon lattiat kupruilivat ja kaikki perheen tavarat eivät mahtuneet rakennukseen. Päätalon remontti valmistui kuitenkin kesällä. Hopeaharjun palvelukoti avattiin 14.8. 1989.

Koti ja turva kaikki kaikessa

Hopeaharjun visio oli Maija Peltoselle alusta saakka selvä: asukkaiden on koettava olonsa kotoiseksi ja turvalliseksi. Sellaiseksi, ettei heidän tarvitse taistella koko ajan reviiristään.

–Asukkailla piti olla itsemääräämisoikeus. He osallistuivat päätöksentekoon ruokalistasta ja saivat omia vaatteita. Tämä oli monelle lähes koko ikänsä sairaalassa asuneelle uutta ja ihmeellistä.

Jatkuu seuraavalla sivulla.

” Näille ihmisille kuuluvat samat oikeudet kuin muillekin. Haluan pitää heidän arvoistaan ja oikeuksistaan kynsin hampain kiinni.”

MAIJA PELTONEN

Palvelukodin asukkaat elävät mahdollisimman kodinomaisesti.

Asukkaat ja henkilökunta tekevät retkiä lähelle ja kauas.

Hopeaharjun suuri piha on oivallinen mölkyä pelaamiselle.

1980-luvulla psykiatrinen hoito oli hyvin erilaista kuin nykyisin. Suurin osa hoidettiin sairaalassa. Hoidossa olevat ihmiset eivät kuntia kiinnostaneet, koska valtio maksoi psykiatrisen sairaalahoidon. Monet ihmiset olivat sairaalassa, vaikka he eivät tarvinneet akuuttia hoitoa. Heille sairaalassa olo oli lähinnä oleilua.

–Se ei ole ihmiselle hyväksi, jos asuu koko elinikensä sairaalassa. Meillekin tuli Harjavallan sairaalasta ihmisiä, jotka olivat olleet siellä 40 vuotta.

Maija Peltosen mieleen on jäänyt varsinkin yksi vanhempi mies, joka oli asunut vuosikymmenet sairaalassa. Hänellä ei ollut koko aikana mitään omaa.

–Hän oli koulutukseltaan kelloseppä,

joten ostimme hänelle kellon. Pappa ihmetteli sitä pitkään, että onko tämä tosiaan minun? Myös omat vaatteet herättivät ihmetystä.

Samainen pappa oli tottunut pitämään sairaalassa puoliaan. Jos hoitaja meni hänen luokseen niin, että herra ei tätä huomannut, tuli nyrkistä. Jos hän näki ihmisen tulevan hänen luokseen, ongelmia ei ollut. Herran käyttäytymismallia ei eräällä sairaalajaksoilla huomattu.

–Kun menimme tapaamaan pappaa sairaalaan, hän oli lepositeissa ja pissan keskellä. Meille sanottiin, että herra lyö. Me sanoimme, että eikä lyö. Avasimme hänen siteensä, kävimme pesulla, tupakalla ja kahvilla. Sitten kaikki olikin taas hyvin, Maija Peltosen muistelee vanhaa

herraa lämmöllä.

Psykiatrinen sairaanhoito alkoi muuttua 1990-luvun alussa, kun vastuu hoidon järjestämisestä siirrettiin valtiolta kunnille.

–Kunnissa heräsi kiinnostus, että hetkinen, erikoissairaanhoito onkin kallista. Kuntien ihmiset alkoivat käydä katsomassa, että voisivatko ihmiset asua muualla kuin sairaalassa.

Hopeaharjun Palvelukoti oli Satakunnan ensimmäinen yksityinen palvelukoti. Monet päättäjät pohtivat, että voiko yksityisen järjestämä palvelu toimia. Maija Peltonen teki kaverinsa avustuksella kovaa markkinointityötä.

–Teimme kirjeen, jossa kerrottiin paljonko hoito maksaa sairaalassa ja

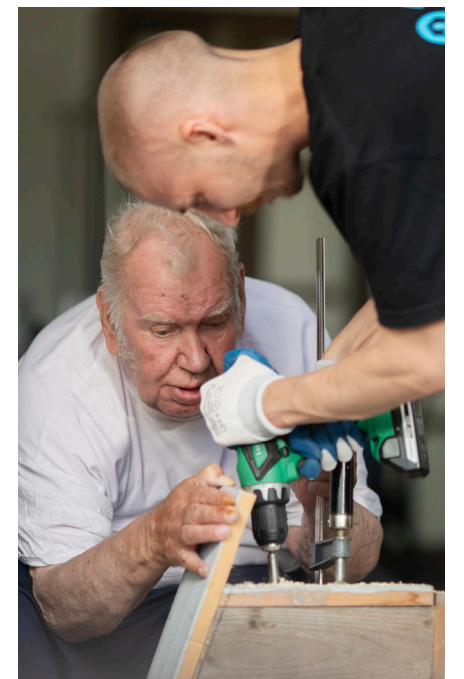
Jokaisella asukkaalla on nimetty hoitaja.

Sauna on suomalaiselle pyhä paikka.

Ohjatut liikuntahetket ovat tiivis osa Hopeaharjun asukkaiden arkirutiineja.

Hopeaharjussa on työtilat puutöille.

paljonko se maksaa meillä. Merkitsimme punaisella erotiuksen. Se oli aika hurja.

Peltonen otti yhteyttä kuntiin jonkin ajan päästä kirjeen lähettämistä. Toiset kunnat tarttuivat tarjoukseen heti. Toisista kunnista sanottiin ”Kiitos, mutta emme tarvitse palvelua.”

–Ei heilläkään hirveän kauan mennyt, kun ymmärsivät että pienemmällä rahalla voi saada kunnollista hoitoa.

Hyvin nopeasti Hopeaharjuun tuli asumaan myös vanhuksia. Henkilöstö ihmetteli aluksi sitä, kuinka hyvin mielenterveyskuntoutujat ja ikäihmiset tulivat juttuun keskenään.

–He tukivat toinen toistaan. He, joilla oli fyysisiä ongelmia, saivat apua mie-

lenterveyskuntoutujilta, jotka taas saivat seuraa. Psykiatrisilla ihmisillä oli kova tarve osallistua ja auttaa. Vanhukset olivat tyytyväisiä, kun heitä ulkoilutettiin.

Pimennysverhot ja lämpömittarit riittivät

Hopeaharjussa työskenteli alkuvaiheessa Maija Peltosen lisäksi kokopäiväisenä neljä ihmistä. Silloin ei puhuttu vielä hoitoalan kokemuksesta ja hoitajamitoituksesta. Yhdellä ei ollut mitään tutkintoa, yksi oli emäntä, yksi kodinhoitaja ja yksi lähihoitaja. Mies Helge hoiti kiinteistöasiat.

Yksityinen palvelukoti oli sen verran

uusi asia, että viranomaisten piti miettiä, minkä lain mukaan toimintaa valvottiin. Lopulta toimintaa ohjasi majoituslaki.

–Siinä määriteltiin, että jos on keittiö, pitää yhdellä olla keittiötutkinto. Olin käynyt talouskoulun, joten tutkinto löytyi. Muut vaatimukset olivat pimennysverhot ja lämpömittari. Muuta ei ollut.

Peltosen muistikuvien mukaan meni ainakin viisi vuotta, ennen kuin valvonta alkoi kehittyä. Nyt valvonta onkin mennyt toiseen äärilaitaan. Nykyistä mallia Peltosen kuvaa ”katastrofaaliseksi.”

–Minä hoidin ennen paperityöt itse. Nykyisin niitä tekee päätyönään kolme neljä ihmistä. Mitään ei ole tehty, ellei sitä ole kirjattu.

Työarki oli yrittäjälle alussa hektistä. Maija Peltonen teki yövuoroja yhdessä muiden kanssa.

–Työ oli alusta saakka kolmivuoro-töitä. Valvoin lähes kaikki yöt, koska ei neljälle ihmiselle nyt mahdottomasti vuoroja jaa. Minulla oli ensimmäisen vuoden aikana kaksi vapaata viikonlopua. Arjesta ei olisi tullut mitään, jos olisimme asuneet muualla. Onneksi muk-sut asuivat samassa pihapiirissä, niin kyllä se arki siinä meni.

Peltonen muistelee, että muutaman vuoden jälkeen alkoi näkyä valoa ja hän pääsi myös itse nauttimaan välillä vapaista. Resepti löytyi laajenemisesta.

–Laskin, että jos saamme lisää asiakkaita ja henkilökuntaa, niin pääsen itsekin helpommalla. Monet pohtivat, että ottavat potilaita kotiinsa hoidettavaksi ja tekevät työuransa siinä. Se on raskasta, eikä se oma työ lopu koskaan.

Hoitotyön arki on raskasta. Äidiltä peritty yrittäjäasenne on kuitenkin kantanut vaikeiden aikojen yli. Työn vastapainoksi Peltosen perhe on aina matkus-

tellut paljon.

–Kotiin oli turha jäädä vapaalle. Kun ihmiset tiesivät, että olen kotona, he soittelivat ja kysyivät, miten asiat tehdään. Thaimaahan tai Kiinaan ei soiteltu!

Sukupolvenvaihdos syntyi luontevasti

Kun Maija Peltonen oli pyörittänyt Hopeaharjua parikymmentä vuotta, aika oli kypsä sukupolvenvaihdokselle. Koko perhe on aina ollut vahvasti mukana Hopeaharjun arjessa. Jatkajaksi valikoitui tytär Mari, joka oli jo tehnyt paljon hoitotyötä Hopeaharjussa.

–Sukupolvenvaihdos oli tosi hyvä juttu. Olin tehnyt niin paljon töitä jo siihen mennessä. Jossain vaiheessa ajatuksissa kävi myös vieraalle myyminen. Mutta sitten tontille ei olisi ollut enää asiaa. Se tuntui ikävältä, koska olemme tämän alusta asti itse tehneet.

Sukupolvenvaihdoksen jälkeen Peltonen poika Jussikin alkoi kiinnostua

”Tuttavamme, joka toi tavaramme Noormarkkuun, katsoi paikkaa ja sanoi, että hän kyllä vie tavarat samalla hinnalla takaisin.”

Pikkutalo, johon Peltosen perhe muutti vuonna 1989, on kuvassa vasemmalla.

hoiva-alasta. Nykyisin hän on mukana kehittämässä alaa Hovikoti-yrityksen kautta.

Vaikka sukupolvenvaihdoksesta on jo 10 vuotta, Maija auttaa edelleen Hopeaharjussa. Hoitotyö on hänellä verissä. Hänen mielestään hoitotyön vaatimukset eivät ole muuttuneet vuosikymmenissä miksiäkään.

–Ihmisten tarpeet ja vaatimukset ovat samanlaisia, lopulta aika pieniä asioita.

Maija Peltosella on syntynyt vuosien saatossa asukkaisiin omien sanojensa mukaan ”haukkaemomainen” asenne. Hän kokee varsinkin asukkaiden oikeudet sydämen asiakseen.

–Näille ihmisille kuuluvat samat oikeudet kuin muillekin. Haluan pitää heidän arvoistaan ja oikeuksistaan kynsin hampain kiinni. Oikeuksia ei vielä oteta huomioon kovin hyvin. Esimerkiksi palveluiden tilaajat vaativat, että asukkaiden pitää käydä tietyn verran ulkona. Mitäs sitten tehdään, jos he eivät halua mennä, Peltonen kysyy.

Hopeahajun pihapiiri on muuttunut paljon vuosien saatossa.

Julkisivupiirros muistuttaa vanhan Kunnankodin historiasta.

Pitkää päivää remonttihommissa

Omilla käsillä tekeminen on tullut Helge Peltoselle kodin perintönä.

Helge ja **Maija Peltosella** oli alusta alkaen selvä työnjako: kun Maija vastasi yrityksestä, Helge piti huolen kiinteistöistä. Ensimmäinen suuri projekti oli päärakennuksen kunnostaminen vuoden 1989 alussa.

–Tulin tänne tammikuun lopulla ja nukuin sohvalla muutaman tunnin joka yö. Kirvesmies tuli varttia vaille kuusi aamulla ja oli iltayhdeksään. Hän totesi aina lähtiessään, että siivoa aamuksi. Oli se julmaa, Helge Peltonen muistelee.

Päärakennuksen jälkeen remonttivuorossa oli keskitalo. Siinä olevasta autotallista tulikin lisää huoneita, joten seuraavaksi piti rakentaa uusi autotalli. Sitten remonttivuorossa olikin Peltosten perheen pihapiirissä sijaitseva asuintalo. Remonttien aikaan Helge Peltonen tilasi vielä mökkirakennuksen.

–Sekin piti saada pystyyn. Ensiksi kuudesta neljään täällä, sitten mökkiä pystyttämään.

Linnaan ei tarvinnut mennä

Helge Peltonen muistelee, että tontille on haettu erilaisiin remontteihin, uudisrakennuksiin ja muutostöihin kuusi seitsemän rakennuslupaa. Rakennusvalvonnan viranhaltijat ovat tulleet tutuiksi.

Peltonen muistaa erään rakennustarkastajan, jonka tyyli on jäänyt mieleen.

–Hän kävi katsomassa pohjaa raudoitusvaiheessa ja totesi, että ”jos tämä olisi oma, niin laittaisin vielä yhdet raudat.” Meni vähän aikaa, niin sama kaveri tuli katsomaan talomme autotalin työmaata samassa vaiheessa ja sanoi samalla tavalla. Ei käsenyt, vaan totesi vain. Tokihan me molemmilla kerroilla laitoimme lisäraudat, Peltonen nauraa.

Remonttityöt ovat muuttuneet vuosien saatossa paljon. Peltonen muistaa päätalon kellarin remontoimisesta, kuinka seinän tiivisteitä vietiin ulos säkeissä.

–Siellä oli seinässä tiivisteenä metrin verran olkea, savea ja sammalta. Hain sata säkkiä ja kannoin tiivisteet pihalle. Siinä meni jokunen päivä aikaa, kun sitä tyhjensin. Pölyä kyllä riitti. Tänä päivänä imuri nappaisi ne tunnissa.

Hopeaharjussa riittää Helge Peltoselle edelleen työsarkaa, vaikka hänellä ei enää päävastuuta kiinteistöistä olekaan.

nä imuri nappaisi ne tunnissa.

Alkuvaiheessa myös työturvallisuus oli vähän sinne päin.

–Ensimmäisellä kirvesmiehellä ei ollut sirkkelissään suojaa. Rakennusvalvoja kävi katsomassa ja totesi, että tuolla sirkkelillä ei puita sahata ilman suojaa. Jos jotain sattuu, niin sinä Helge joudut linnaan. Onneksi mitään ei sattunut ja saimme työt tehdyksi.

Omin käsin tekeminen on tullut Helge Peltoselle kodin perintönä. Hän oli jo 14-vuotiaana täysipäiväisenä renkinä ajamassa hevosta. Hän oli myös maalarina toimineen isänsä apurina.

”Kirvesmies tuli varttia vaille kuusi aamulla ja oli iltayhdeksään. Hän totesi aina lähtiessään, että siivoa aamuksi.”

–Silloin ajettiin aamulla pyörällä tai mopolla 15 kilometriä suuntaansa työmaalle. Todellisuus tämän päivän nuorilla on vähän toinen.

Apuja klapihommiin

Vaikka Helge Peltonen ei ole osallistunut hoitotyöhön, on hän tutustunut vuosien saatossa talon asukkaisiin. Varsinkin alkuvaiheessa asukkaiden kanssa tuli istuttua ja turistua paljon iltaisin.

–Yksi kaveri on ollut mökillämme usein klapihommissa. Hän itse pyytää aina päästä mukaan, kun haluaa tehdä käsillään. Nuoremmat eivät enää samalla tavalla lähde.

Hopeaharjussa on rakennuspinta-alaa yli 2 000 neliötä. Kiinteistöjen lämmittämiseen on mennyt vuosien saatossa pitkä penni. Lämmitysjärjestelmä päätettiinkin uusiksi viisi vuotta sitten öljylämmityksestä hakkeeseen.

–Ennen rakennusten lämmittäminen meni öljyä 25 000 litraa ja osa lämmitettiin sähköllä. Eli öljyn hinta oli noin 25 000 euroa vuodessa. Nyt kaikki lämpenevät hakkeella ja lasku on 20 000 euroa vuodessa. Jos kaikki nykyiset rakennukset lämmitettäisiin öljyllä, lasku olisi luultavasti 50 000 euron luokkaa. Hakelaitos kyllä maksaa itsensä takaisin ja on vieläpä öljyä ympäristöystävällisempää.

Pitkän päivän Hopeaharjun kiinteistöjen huoltamisessa tehnyt Helge Peltonen ottaa omien sanojensa mukaan työt nykyisin aiempaa rennommin. Pääasiallinen vastuu kiinteistöistä on yrittäjätyttären Marin miehellä. Pihahommia ja pientä remonttia toki riittää vielä Helgekin.

–Minulla on kuitenkin nykyisin jo liukuva työaika, en tule kahdeksaksi töihin ihan joka aamu, hän veistelee.

Helge Peltonen toteaa, että Hopeaharju on ollut työläs mutta antoisa projekti. Tosin hän ei olisi alussa uskonut, että Hopeaharju on vielä olemassa 30 vuoden päästä.

–Leivässä on pysytty ja makkaraakin välillä saatu leivän päälle. Ja nämä asukkaat ovat saaneet kaikki palvelut täältä ja he ovat olleet tyytyväisiä.

Äitihahmo jää sivuun

Sinikka Koskelan työura Hopeaharjussa on kestänyt lähes yhtä kauan kuin palvelukoti on ollut olemassa.

Sinikka Koskela teki viimeisen täyden vuoronsa Hopeaharjussa kesäkuussa. Kun lomat lasketaan mukaan, Koskelan työura palvelukodissa kesti lähes 30 vuotta. Hän on yksi ensimmäisiä palvelukodin työntekijöitä. Hopeaharjun toiminta alkoi elokuussa 1989, Koskela tuli töihin 4. päivä syyskuuta.

– Aluksi meillä oli kolme asukasta, ensimmäisenä jouluna jo kuusi. Meitä hoitajia oli pitkään viisi. Yrittäjä Maija Peltonen teki myös paljon hoitotyötä.

Koskela muistelee Hopeaharjun alkuaikoja suurella lämmöllä. Hoitohenkilökunta ja asukkaat tekivät arjen askareita paljon yhdessä. Vaikka esimerkiksi keittiön varustelutaso ei enää tämän päivän standardeista menisi läpi, asiat hoituivat hyvin.

– Keittiö oli kuin kotona olisi ollut. Sähkövatkain taisi olla suurin keittiöväline. Asukkaat olivat mukana kuivailemassa astioita.

Kuntouttava ote ja asiakkaan toimintakyvyn ylläpito on hoivatyössä tämän päivän suuri trendi. Koskelan mielestä Hopeaharjussa on ollut kuntouttava ote alusta saakka.

– Meillä on ollut sellainen linja, että emme tee kaikkea asukkaiden puolesta. Olemme touhunneet yhdessä asukkaiden kanssa esimerkiksi peruna- ja kasvi- mailla. Se on luonut kodinomaisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Kun hoitohenkilökunta oli nykyistä pienempi, kaikki tekivät kaikkea. Jokaisella oli oma vastuualueensa, jonka suunnittelusta vastasi. Koskela oli pitkään virkistysvastaava eli hän vastasi erilaisista virikkeistä ja reissuista.

Ensimmäinen koko porukan kotimaan kesäretki oli jo Hopeaharjun avajaisia seuranneena kesänä. Muutaman vuoden päästä Hopeaharjun väki lähti-kin jo ulkomaille. Ensimmäiseksi ulkomaan kohteeksi valikoitui Turkki.

– Kyllähän se vähän kaikkia jännitti, kun lensimme Porista Helsinki-Vantaalle ja sieltä Turkkiin. Eräs asukas sanoi Helsinki-Vantaalla, että hän ei halua-kaan lähteä reissuun. Totesin, että nyt ei voi enää perua. Lopulta reissu sujui todella hyvin. Asukkaamme sopeutuivat nopeasti paikalliseen elämänmenoon, istuimme kadulla pienillä jakkaroilla syöden hedelmiä ja vähän rakia maistellen, Koskela muistelee.

Ulkomaan matkat ovat olleet kokonaisvaltaisia, mutta suuremmilta kom- melluksilta on vältytty. Joskus säiden herra on tosin tehnyt tepposet.

– Kerran lähdimme Espanjaan ja olimme varautuneet hellelomaan. No, siellä olikin kylmää ja sateista koko viikon, kun Suomessa oli lämmintä. Silloin kuului vähän palautetta, että miksi me täällä olemme, Koskela nauraa.

Hopeaharjun kodinomainen ote näkyi muun muassa työasuissa. Aluksi hoitohenkilöstöllä oli pääasiassa omat vaat-

teet, työasut tulivat vasta myöhemmin.

Kun henkilökuntaa oli vähemmän, il- tavuorossa oltiin yksin. Kaikki asiat saa- tiin kuitenkin hyvin hoidetuksi.

– Siinä oli sellainen yhdessä tekemi- sen fiilis, oli rauhallista ja asukkaat oli- vat mukana tekemisessä. Se vahvisti ko- ko porukan yhtenäisyyttä.

”Silloin tuli itku”

Hopeaharjussa on ollut omahoitaja -jär- jestelmä lähes alusta saakka. Tämä on mahdollistanut pitkät hoitosuhteet. Si- nikka Koskela on itse nauttinut siitä, et- tä hän on saanut tehdä asioita asukka- den kanssa pitkäjänteisesti.

– Kun on ollut jo valmiina odotta- massa uutta asukasta ja hänen kanssaan viettää paljon aikaa, pääsee helpommin kiinni ihmisen arkeen ja tapoihin. Mi- nulla on käynyt hyvä tuuri siinä, että olen kaikkien kanssa tullut toimeen to- della hyvin ja saanut luotua luottamuk- selliset suhteet.

Koskelan pisin hoitosuhde kesti rei- lusti yli 20 vuotta. Taloon tullut asukas sattui olemaan kotoisin samalta kylältä kuin Koskela.

”Tämä on elämää iloineen ja suruineen. Asukkaat vaativat rajat, mutta myös inhimillis- tä kohtaamista.”

– Silloin minun piti mennä siivouskaap- piin itkemään, että näinkö tämä elämä meitä heittelee eri suuntiin. Emme ol-leet nähneet sitten kouluaikojen. Meille kuitenkin syntyi tiivis hoitosuhde, jutte- limme usein kotikylän vanhoista asioista ja ihmisistä.

Koskela on nähnyt palvelukodis- sa kaikenlaisia ihmiskohtaloita. Hänen mielestään hoiva-alalla työskentelevän tärkein ominaisuus on empatia.

– Tämä on elämää iloineen ja surui- neen. Asukkaat vaativat rajat, mutta myös inhimillistä kohtaamista. Lopulta ihminen ei tarvitse kovin paljoa, aivan perusasiat riittävät.

Työpaikka kuin oma koti

Yhteisöllisyys ja kodinomaisuus ovat olleet Koskelalle tärkeitä asioita, jotka ovat pitäneet hänet töissä samalla työn- antajalla. Koskela ja palvelukodin perus- taja Maija Peltonen ovat perhetuttuja keskenään.

Nykyinen yrittäjä Mari Kurppa on ol- lut kuudesluokkalainen, kun palveluko- ti on perustettu. Yrittäjäperheen lapset ovat pyörineet palvelukodin arjessa hoi- tajien ja asukkaiden seassa – nyt jo use-

ammassa sukupolvesta.

– Minulla on varmasti Mariin toisen- lainen suhde kuin monella muulla, kos- ka olen tuntenut hänet niin nuoresta saakka ja nähnyt hänen kasvavan tässä ympäristössä. Vaikka hän on esimies, hän on aina minulle Mari. En ajattele, että tuolta se pomo nyt tulee.

Yhteisöllisyys ja kodinomaisuus nä- kyvät Hopeaharjun päivittäisessä toi- minnassa vahvasti. Asukkaat pääsevät vaikuttamaan arjen asioihin ruokalistas- ta lähtien ja he osallistuvat askareisiin oman vointinsa mukaan.

Luonto on ollut Hopeaharjussa läsnä aina. Tontilla kasvaa niin yrtejä, mar- japensaita kuin omenapuitakin. Niitä kaikkia hoidetaan yhdessä.

Varsinkin palvelukotia ympäröivä puutarha on kaikkien ylpeydenaihe.

– Meillä oli vuosi sitten laatikkopuu- tarha Orvokin avajaiset. Yksi asukas te- ki kaikista puutarhan yrteistä kirjan ja laitoimme laput kaikkiin yrttilaatikoi- hin. On niin ihanaa, kun asukkaat alka- vat keväällä käydä katsomassa, että voi- sikohan sinne jo laatikoita laittaa. Myös miehet, jotka eivät aina luontaisesti ole puutarhahommissa olleet, ovat aivan in- noissaan.

Puolukkaa, omenaa ja viinimarjo- ja on viime vuosina tullut Hopeaharjun puihin ja pensasiin hurjasti. Kaikki sato päättyy lopulta asukkaiden ruokapöytään erilaisina luonnon herkkuihin.

Perustyö on pysynyt samana

Mielenterveyskuntoutujien kanssa Ho- peaharjussa työskennelleen Koskelan mielestä hoitotyö ei suuressa kuvassa ole oleellisesti muuttunut. Ihmiset hoi- tavat edelleen ihmisiä. Niin on myös jat- kossakin.

Toki hoitajilta vaaditaan nykyisin eri asioita kuin 30 vuotta sitten.

– Ennen teimme siivouksesta läh- tien kaiken itse. Perjantain iltavuorolai- nen aloitti siivouksen kello 13. Nykyisin meillä on onneksi apuja siivoukseen.

Paperityö on lisääntynyt alkuajoista huimasti. Käytännössä kaikki asukkaan toiminta ja olotilat kirjataan ylös. Sen päälle päivitetään säännöllisesti palvelu- ja kuntoutussuunnitelmat.

Tiukka vaatimus kirjaamisesta johtuu lainsäädännöstä ja palveluiden ostajien eli kuntien tai kuntayhtymien vaatimuk- sista. Kaikki asukasta koskettavat asiat halutaan dokumentoiduksi.

– Kun tulin tänne töihin, meillä oli kynä ja vihko. Kaikki löytyi vihkosta ja tiesimme, mitä piti tehdä.

Byrokratian lisäksi palvelujen osta- jien vaatimukset ovat vuosien saatossa muuttuneet. Varsinkin viriketoimintaa vaaditaan aiempaa enemmän. Se ei ole Koskelan mielestä asukkaan kannalta pelkästään myönteinen asia.

– Olisi hyvä entistä enemmän miettiä, mitä ihminen itse haluaa. Eivät ihmiset

Vapaahetkiä vietetään yhdessä seurustellen.

Hopeaharjussa on syntynyt pitkiä ystävyys-suhteita.

Myös eläimet kuuluvat Hopeaharjun elämään.

Katja Igbineweka on nauttinut työskentelystä perheyrietyksessä.

normaaliarkeen mitään ihmeellistä kaipa.

Joskus hoitajat ovat puolustaneet asukkaita palvelun maksajien suuntaan voimakkaastikin. Koskelalle tulee mieleen eräs tilanne, jossa hän joutui keskustelemaan asukkaan vaaterahasta.

– Ostajan edustaja kysyi, että voisinko käydä etsimässä asukkaalle hänen tarvitsemiaan vaatteita kirpputorilta. Vastasin, että nämä ihmiset saavat niin harvoin mitään, että silloin kun tarvitaan, ostetaan uutta.

Hyvin täällä pärjätään

Sinikka Koskela on nähnyt vuosien saatossa Hopeaharjun laajenemisen yhden rakennuksen palvelukodista suuremmaksi kokonaisuudeksi. Kodinomaisuus ja tiivis työyhteisö ovat olleet hänelle tärkeitä asioita. Mieli ei ole tehnyt lähteä muualle.

Koskelasta on tullut vuosien saatossa monelle nuoremmalle hoitajalle eräänlainen äitihahmo, jolta tullaan pyytämään apua ja joka jakaa hiljaista tietoa muille.

– Monet ovat tulleet sanomaan, että ”Miten me nyt pärjätään, kun sä lähdet?” Olen sanonut, et hyvin te pärjätte.

Kokonaan Hopeaharjusta Koskela ei luovu. Hän on lupautunut tekemään jatkossa lyhyitä tuurauksia. Hän haluaa käydä katsomassa niitä asukkaita, joiden omaiset eivät syistä tai toisista käy kovin usein.

– Onneksi olemme saaneet järjestetyksi asukkaille vapaaehtoista ystävätoimintaa. Se on monelle todella tärkeää. Vaikka moni asia on 30 vuodessa muuttunut, on Sinikka Koskela kokenut vahvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta Hopeaharjussa koko työuransa ajan.

– On ollut todella hienoa, kun olemme yhdessä onnistuneet eri asioissa ja sitten niitä porukalla juhlineet. Se on antanut paljon voimaa arkeen.

Perheyrietyksessä kasvanut

Katja Igbineweka on saanut nähdä maailmaa ja koulututtautua Hopeaharjussa. ”En usko, että julkisella puolella olisi onnistunut samalla tavalla.”

Hopeaharjun vastaava hoitaja **Katja Igbineweka** istahtaa haastateltavaksi kovan työrupeaman keskellä. Perustyön lisäksi kesän ohjelmassa on ollut kaikkea ylimääräistä.

Igbineweka on hoitajista ja hoidon kokonaisuudesta vastaava esimies, joten yllättäviä asioita ja tilanteita riittää.

Arki on perheyrietyksessä tuttua. Välillä on hetkiä, jolloin töitä on normaalia enemmän. Se ei kuitenkaan Igbinewekaa paina, päinvastoin. Hyvässä porukassa on mukava tehdä ja kollegoilta saa tukea.

”Hoidan kuin omaani”

Hopeaharju on kehittyvä ja eteenpäin katsova yritys, joka on laajentunut viime vuosina merkittävästi. Tämä on näkynyt myös henkilöstön arjessa.

Igbinewekan mieleen on jäänyt varsinkin uusimman rakennuksen suunnittelu ja valmistuminen vuonna 2014.

– Silloin tehtiin ympärilyöreeä päivää, tunteja ei laskettu. Yhdessä teimme ja suunnittelimme, siinä oli kotijoukotkin valjastettu mukaan, Igbineweka muistelee työntäyteistä ja antoisaa aikaa.

Vuodesta 2002 Hopeaharjussa

työskennellyt Igbineweka kokee, että hän on kasvanut perheyrietyksen mukana. Sitoutuminen on vahvaa puolin ja toisin.

– Kun minut valittiin vastaavaksi hoitajaksi, sanoin Peltosen Majalle, että hoidan tätä kuin omaani. Kyllä se siltä on myös tuntunut.

Vuoden 2014 laajennus oli suuri voimaponnistus kaikilta. Kun rakennus oli saatu valmiiksi, seuraavaksi piti alkaa miettiä, mistä saadaa lisää asiakkaita.

”Kun minut valittiin vastaavaksi hoitajaksi, sanoin että hoidan tätä kuin omaani. Kyllä se siltä on myös tuntunut.”

Markkinointiponnistukset olivat laajennuksen aikaan mittavia. Igbineweka kiersi yhdessä muiden kanssa ahkerasti ympäri maakuntaa kertomassa Hopeaharjusta ja jakamassa esitteitä.

Hopeakodon toimintaa on voinut seurata Facebookissa rakennusvai-

heen alusta saakka. Markkinat ja messut ovat tulleet tutuiksi.

Igbinewekan mielestä Hopeaharjun henkilöstö ja asukkaat ovat yrityksen käyntikortteja aina riippumatta siitä, onko esimerkiksi juuri silloin töissä. Markkinointia voi tehdä koska vain.

– Erään kerran odottelimme Helsinki-Vantaalla lentoa työmatkalle. Näin ikääntyneen julkisuuden henkilön ja kysyin häneltä, onko hänellä hetki aikaa. Esittäydyin ja kerroin kerroin Hopeaharjusta ja Hopeakodosta. Hän kiitteli, mutta vaikutti eksyneeltä. Ei kulunut kauaa, kun julkisuudessa oli tieto hänen muistisairaudestaan, Igbineweka muistelee.

Joka vuosi mouhataan

Asiakkaita Hopeaharjussa on riittänyt. Samalla palvelukodin käytäntöjä on levitetty HoviKoti -konseptin alla muuallekin. Sisarusten Jussi Peltosen ja Mari Kurpan käynnistämä HoviKoti on hoiva- ja hyvinvointiliiketoiminnan ja -palveluiden kehittämiseen keskittynyt yritys, joka tarjoaa työkalupakkeja paikallisille toimijoille hoivapalveluiden aloittamiseen ja kehittämiseen.

– HoviKoti tuo paljon uusia asioita. Me olimme aluksi esimerkkinä muille yksiköille, nyt jaamme parhaita käytäntöjämme puolin ja toisin, Igbineweka sanoo.

Pieni ja ketterä yritys kehittyy arjessa joka päivä. Suurempien kokonaisuuksien suunnitteluun on arjen kehittämisen lisäksi varattu aikaa joka vuosi viikon mittaisella ”mouhauksella”. Yksiköiden vastuuhenkilöt lähtevät pois arjen askareista miettimään kehitystoimenpiteitä ja jalostamaan käytäntöjä.

– Se on hyvä paikka jakaa tietoa, kun teemme töitä aamusta iltaan ja voimme keskittyä vain kehittämiseen.

Igbineweka on työssään päässyt haastamaan itseään monin tavoin. Ulkomailla toimineet HoviKodin yksiköt ja

kehittämispäivät ovat pakottaneet hänet kohtaamaan pelkonsa.

– Minulla on ollut korkean paikan kammo, ahtaan paikan kammo ja lentopelko. Olen aina sanonut, että lentokoneeseen en mene. Mutta täällä ollessani olen tehnyt ensimmäisen lentoni Espanjaan silloiseen Fuengirolan yksikköömme. Pisin reissu on ollut Afrikkaan, josta miehenikin on kotoisin. Sinne ovat siis pelot haihtuneet!

Luvatusta pidetään kiinni

Igbineweka on viihtynyt yksityisessä palvelukodissa erinomaisesti. Ennen Hopeaharjuun tuloaan hän ehti työskennellä myös kunnallisella puolella.

Erot yksityisen ja julkisen puolella ovat työntekijän näkökulmasta selvät.

– En usko, että julkisella puolella olisin päässyt näkemään näin paljon maailmaa ja kehittymään. Yrityksemme on hyvin kehitys- ja koulutusmyönteinen. Täällä työnkuvat ovat todella monipuoliset. Yksityisellä puolella maine on kaikki kaikessa. Ja toki veroeurot jäävät tänne paikallisesti.

”Arvot eivät ole sanahelinää vaan ne pitävät. Me pidämme kiinni siitä, mitä lupaamme.”

Perheyrietyksessä työskentely on tiivistä. Vaikka sukupolvenvaihdos on tehty jo vuonna 2008, Hopeaharjun perustajat Majja ja Helge Peltonen ovat edelleen tiiviisti mukana arjessa. Yrittäjävastuu on kuitenkin selvä: Mari Kurppa tekee viime kädessä päätökset.

– Marin kanssa työparina työskentely

on helppoa. Hän on selkeä ja tietää, mitä haluaa. Olemme myös kuin vanha avio-pari, tiedän jo etiäisenä, milloin hän jostain asiasta minulle kohta soittaa.

Igbineweka on ylopeä siitä, miten Hopeaharjussa on koko ajan mietitty uusia tapoja toimia asukkaiden tarpeet ja toiveet huomioiden. Toki byrokratian lisääntyminen vie entistä enemmän hoitajien aikaa, mutta ihmisten kohtaaminen ihmisenä on edelleen keskiössä. Hoitajat ja asukkaat halaavat toisiaan kohdatessaan ja kuulumisia vaihdetaan puolin ja toisin. Kaiken perustana ovat vahvat arvot.

– Ne eivät ole sanahelinää vaan ne pitävät. Me pidämme kiinni siitä, mitä lupaamme.

Omaa paikkaa kannattaa etsiä

Igbineweka tietää Hopeaharjun pärjäävän hyvin jatkossakin. Sijainti suurten keskusten ulkopuolella ja vahva luontosuhde yhdistettynä ihmisläheiseen hoivaan on selkeä kilpailuetu. Potentiaalisia asiakkaita on jatkossa entistä enemmän.

– Vanhusten määrä kasvaa, mielenterveysongelmaisten määrä kasvaa, päihdeongelmaisten määrä kasvaa. Uskon, että löydämme oman asiakaskuntamme.

Ei ole kaukaa haettu ajatus, että seuraavan 30 vuoden aikana Hopeaharju laajenee entisestään ja Marin tytär on ottanut ohjat.

– Siellä pikkupomosta on kasvamassa isompi pomo, Igbineweka nauraa.

Hoiva-alan yleinen tilanne huolehtaa hieman Igbinewekaa. Työpaikkoja vaihdetaan aiempaa hanakammin ja nopeammin. Suomessa on tällä hetkellä hoitajien markkinat.

– On hyvä, että kierretään ja etsitään omaa paikkaansa, niin minäkin nuorempana tein. Se on ollut suuri rikkaus.

Jossain vaiheessa oma paikka yleensä kuitenkin löytyy. Igbinewekalle se on löytynyt Hopeaharjussa.

Jästipäisyys on tullut verenperintönä

”Yrittäjän asennetta joko on tai sitä ei ole”, Mari Kurppa sanoo.

Muutto Paimiosta Noormarkkuun oli **Mari Kurpalle** kova paikka. Kurppa oli 12-vuotias, kun hän vaihtoi yli 500 oppilaan koulusta 16 hengen kyläkouluun.

Hän oli koulun ainoa kuudesluokkalainen. Kaikki kaverit jäivät Paimioon.

– Kyllä mä silloin ajattelin, että ei tästä tule mitään. Sit mä aloin hevosteilemaan ja aloin saada uusia kavereita. Siitä se sitten lähti.

Nyt, 30 vuotta myöhemmin, Mari on vanhempiensa perustaman palvelukodin johtaja.

Takana on yrittäjyyttä jo yli kymmenen vuotta. Aika on ollut hektistä, mutta antoisaa.

– Kyllä sitä välillä on miettinyt, että miten sitä on jaksanut. Mut siinä se vaan on mennyt, jollain ihmeen keinolla.

Suunniteltu juttu?

Mari Kurppa epäilee, että hänen äidillään oli taka-ajatuksia tyttärensä varalle lukion jälkeen. Kurppa haki sairaanhoitajakouluun, mutta ei ollut kuulemma soveltuva alalle. Hän päätti lähteä Tampereelle lähihoitajakouluun. Samalla hän työskenteli oppisopimuksella Hopeaharjussa.

– Kun valmistuin, lähdin sairaanhoitajakouluun. Silloin jo olinkin sinne soveltuva. Pitkän polun olen käynyt.

Valmistuttuaan Kurppa työskenteli Hopeaharjussa. Jossain vaiheessa äiti ja tytär alkoivat puhua sukupolvenvaihoksen mahdollisuudesta.

– Veljeni Jussi sanoi, että hän ei missään nimessä lähde mukaan. Menimme äidin kanssa suorittamaan yhdessä yrittäjän ammattitutkintoa ja siinä kävimme sitten monia käytännön asioita läpi. Teimme vaihdoksen tosi hallitusti, siinä meni varmasti viitisen vuotta.

Sukupolvenvaihdokset eivät ole aina helppoja. Mari Kurppa toteaa, että heidän perheessään se kuitenkin onnistui

hyvin. Toki käytännön järjestelyt ja lasten tasapuolinen kohtelu vaativat paljon miettimistä ja asioiden pyörittelyä.

Kurppa otti vetovastuun virallisesti vuoden 2008 alussa, jolloin yrityksen nimi muuttui Palvelukoti Hopeaharju Oy:sta Hopeaharjun Palvelukodiksi.

Ei näiden takia valvota

Hopeaharjun Palvelukoti ei jäänyt Kurpan johdossa niin sanotusti tuleen makaamaan. Maailma muuttui ympärillä vinhaa vauhtia ja hoiva-alan vaatimukset kovenivat. Paine toiminnan kehittämiseksi oli kova. Kurppa on myös kehittänyt itseään opiskelemalla yritysjohdamisen erikoisammattitutkinnon, tuotekehittäjän erikoisammattitutkinnon ja MBA:n.

Palvelukodin tontille rakennettiin vuonna 2009 halli, johon saatiin lisää tilaa muun muassa työtoiminnalle ja eri aktiviteeteille.

”Kyllä sitä välillä on miettinyt, että miten sitä on jaksanut. Mut siinä se vaan on mennyt, jollain ihmeen keinolla.”

Kovin yksittäinen ponnistus oli kuitenkin Hopeakodon suunnittelu ja rakentaminen vuonna 2014.

– Minulla oli vaihtoehtona silloin kolme polkua. Joko jäämme entiselleen, kehitän toimintaa eteenpäin ja rakennan uuden töllin tai sitten myyn yrityksen.

Pohdinnan jälkeen Kurppa päätti ottaa riskin ja laajentaa toimintaa. Asukaspaikkojen määrä lähes tuplaantui 60 paikkaan.

Kun kerta vauhtiin oli päästy, niin samalla remontoitiin päätaloa ja keskitaloa ja rakennettiin hakelaitos.

Kurppa ei itsekään oikein tiedä, miten hän ehti samaan aikaan toimia työmaapäällikkönä, pyörittää Hopeaharjua, olla mukana perustamassa HoviKotia, opiskella ja hoitaa vielä juuri kouluun lähteneitä lapsiaan.

– Kyllä silloin äiti ja isäkin kysyivät, että etkö sinä valvo öitäsi näiden hommien takia, kun oli kauhea velka päällä, kolme yritystä ja vuosi aikaa rakentaa. Sanoin, että en. Eihän siitä mitään olisi tullut, jos olisin vielä yöt valvonut pitkien työpäivien päälle.

Kaikesta selvitettiin ja Hopeakoto valmistui. Jälkiviisaasti ajateltuna sen rakentaminen kannatti.

– Kun ajattelen hoiva-alan tämän päivän vaatimuksia, olisimme tippuneet ilman laajennusta.

Kiinteistön laajentamisen lisäksi Kurppa on halunnut pitää huolta henkilöstön osaamisesta. Viimeiset puolitoista vuotta Hopeaharjussa on ollut säännöllistä työhohjausta **Heikki Lampisen** johdolla.

Asenne ratkaisee

Mari Kurppa sanoo, että hän on perinyt tietynlaisen jästipäisyyden vanhemmiltaan. Hän myös uskoo, että yrittäjyys vaatii tietynlaista asennetta.

– Sitä joko on, tai ei ole. Sitä on aika vaikea oppia. Ei voi ihan heti luovuttaa, vaikka tekisikin mieli heittää välillä hanskat tiskiin.

Vanhemmilta on periytynyt Kurpalle monia muitakin arvoja.

– Jos meillä ei ole asukkaita, ei tarvita muitakaan. Ihmisiä pitää aina kohdella niin kuin haluaisit itseäsiikin kohdeltavan. Tasa-arvo ja luottamus pitää olla. Valheen polulle ei kannata lähteä. Olipa tilanne mikä tahansa, niin faktat pöy-

Mari Kurppa vannoo rehellisyyden nimiin. ”Faktat pöytään ja yritetään siitä sitten lähteä eteenpäin.”

tään ja yritetään päästä siitä eteenpäin, Kurppa luettelee.

Perheyrittäjyys näkyy Kurpan mielessä Hopeaharjussa muun muassa siten, että perheen kaikki kolme sukupolvea ovat läsnä palvelukodin arjessa. Kurppa pyörittää Hopeaharjua, hänen veljensä **Jussi Peltonen** on HoviKodin toimitusjohtaja. **Maija** ja **Helge Peltonen** auttavat Hopeaharjun töissä päivittäin. Kurpan mies vastaa Hopeaharjun kiinteistöhuollosta oman yrityksensä palveluna. Laajennettuun perheeseen on kuulunut myös Hopeaharjun eläimet, joita on ollut kissoista pupuihin ja marsuihin.

Kurpan lapset ovat myös tuttu näky ja asukkaiden ilo.

– Meillä on yksi vanhempi asukas, jota minä olen jo aika nuorena hoitanut. Toin lapseni näytille tänne, kun hän oli kaksiviikkoinen. Vielä nykyäänkin vanha asukkaamme viittoo lapseni joka kerta käymään hänen luonaan ja antaa karkkia. En usko, että suuremmassa hoitolaitoksessa johtaja tuo perheensä samalla tavalla työpaikalla näytille, Kurppa mietti.

Hänen mielestään on surullista, että ihmiset on nyky-yhteiskunnassa lockeroitu eri paikkoihin. Vanhukset ovat omassa paikassaan, lapset toisessa, mielenterveyskuntoutujat kolmannessa. Eri ihmisten ja erilaisten elämänvaiheiden

kohtaaminen voi jäädä liian ohueksi.

Kurppa on itse halunnut näyttää lapsilleen elämän koko kaaren.

– Eräs vanhempi asukas kuoli täällä Hopeaharjussa. Kysyin tyttäreltä, että haluatko nähdä kuolleen. Hän mietti vähän aikaa, mutta halusi nähdä. Hän muistaa sen vielä tänäkin päivänä ja puhumme siitä.

Kaikille samat säännöt

Hoiva-ala on muuttunut Kurpan kymmenen vuoden yrittäjyyden aikana todella rajusti. Kirjalliset työt ovat lisääntyneet ja palveluille asetetut vaatimukset kasvaneet. Suuret yritykset ovat pistäneet monet pienemmät toimijat ahtaalle. Samalla yhteiskunnassa on alettu ohjata esimerkiksi vanhustenhoitoa entistä enemmän kotihoidon suuntaan.

Kurppa uskoo, että yhteiskunta joutuu pakittamaan arvovalinnoissaan seuraavan kymmenen vuoden aikana.

– Toivon, että ihmiset oppisivat ymmärtämään pienten yksityisten hoivapaikkojen arvon. Osattaisiin arvostaa kotiruokaa ja ihmisläheisyyttä. Ettei ihmiset ole vain massaa, jotka laitetaan vaan jonnekin ja jotka tekevät vain jotain.

Hän myös toivoo, että kaikki pelaisivat samoilla säännöillä, olipa kyseessä sitten julkinen palvelu, yksityinen yritys

tai kolmannen sektorin toimija.

Tämä koskee myös palvelujen ostajia. Kurpan laskujen mukaan Hopeaharjussa on 26 eri sääntökirjaa, jotka määrittävät asukkaiden hoidon tason. Jopa 30-sivuiset sääntökirjat tulevat palveluiden ostajilta eli kunnilta tai kuntayhtymiltä.

– Nyt on niin, että jokainen kunta tekee omat ohjeistuksensa. Toivoisin, että säännöistä tehtäisiin yhteneväiset koko maassa ja rakennettaisiin esimerkiksi viisiportainen palvelutaso. Silloin myös palveluntarjoajien laatua olisi helpompi arvioida.

Yrittäjyys on Mari Kurpalla verissä. Hän on tottunut ajattelemaan suuria kokonaisuuksia ja kantamaan vastuuta. Mutta haikaileeko hän koskaan palkkatöihin?

– Olen sitä joskus miettinyt, kun oikein ketuttaa. Mutta en minä osaisi mennä sellaiseen, missä ei olisi yhtään vapautta.

Kurpalla on virtaa jatkaa Hopeaharjun pyörittämistä ja kehittämistä vielä pitkään. Sitä hän ei vielä osaa sanoa, tuleeko perheyritykseen jatkajaa hänen jälkeensä.

– Tyttäreni tosin sanoi jo viiden vanhana, että hänestä tulee Hopparin seuraava pomo, Kurppa nauraa.

– Lapsillani on vielä onneksi pitkään aikaa miettiä, mitä he isona haluavat tehdä.

VERI VETI HOIVA-ALALLE

Vanhemmat opettivat Jussi Peltoselle, että maailmasta pitää tehdä vähän parempi paikka.

Jussi Peltosesta ei pitänyt tulla lainkaan hoiva-alan yrittäjää. Hän opiskeli kauppakorkeakoulussa, valmistui ja päätyi it-alan konsultiksi. Hänellä oli oma yritys, joka menestyi hyvin. Jossain siemen kuitenkin iti.

Idea hoiva-alalle tulemisesta sai alkunsa, kun Peltosen ystävä jäi työttömäksi.

–Mietimme, miten saisimme hänelle hommia. Hänellä oli taustaa hoivapuolella. Hopeaharju oli pyörinyt jo 20 vuotta. Mietimme ystäväni ja siskoni Marin kanssa, että it-puolella olisi hoiva-alalle paljon ammennettavaa. Aloimme pohtia, miten yhdessä saisimme rakennettua hoiva-alalle lisää kasvollisia yri-

tyksiä osaamistamme hyödyntäen.

Vuonna 2008 syntyi HoviKoti. Se keskittyy hoiva- ja hyvinvointiliiketoiminnan ja -palveluiden kehittämiseen.

HoviKodin alku osui aikaan, jolloin suuret terveysalan yritykset olivat jo kovassa kasvuvauhdissa. Osakkailla oli ajatus luoda vaihtoehto kasvottomalle johtamismallille. HoviKodista rakennettiin yhteiskunnallinen yritys.

–Halusimme olla enemmän; paikallinen ja kasvollinen toimija. Rakensimme yhteisomistusmallin, jossa HoviKoti tuo pöytänsä oman kokemuksensa ja paikallinen yrittäjä vastaa yksikön vetämisestä.

HoviKoti -konseptin alle kuuluvat nykyisin viisi yksikköä, Hopeaharju käynnistyi Noormarkussa vuonna 1989 ja Hopeakoto samassa pihapiirissä vuonna 2014. Kehitysvammaisille palveluja tarjoava Sofiakylä käynnistyi Nokialla vuonna 2010, laajennettua kotipalvelua tarjoava Villa Ilo Heinolassa samana vuonna 2011 sekä uusimpana ikääntyneiden päivätoimintaa tarjoava Hovi Care Singaporessa vuonna 2018.

–Näinä vuosina toimintaympäristö on muuttunut. Ei enää pelkästään riitä, että tekee ihmisläheistä hoivaa. Vetäjien pitää ymmärtää kilpailutuksista, ict-järjestelmistä ja uusista markkinoinnin keinoista kuten esimerkiksi hakukoneoptimoinnista. Nämä ovat monesti aika vieraita asioita hoivayrittäjille ja näissä HoviKoti auttaa.

HoviKoti on luonut yhteisen, pilvipohjaisen sähköisen toimintakäsikirjan, joka on rakennettu nykyisten yritysten kokemusten pohjalta. Taustalla on muun muassa Hopeaharjun 30 vuoden kokemukset hyvästä hoivatyöstä.

Sertifioitu käsikirja on Peltosen mukaan 80-prosenttisesti hyödynnettävissä missä tahansa hoivayrityksessä selaisenaan. Loput räätälöidään kuhunkin yksikköön sopivaksi. Hän uskoo, että konseptille on tulevaisuudessa entistä suurempi kysyntä.

–Kun puhutaan hoivan laadusta, korkean laadun lisäksi laadun tasaisuuden pitäisi olla tärkeää. Toimintakäsikirja toisi tasaisuutta ja ammattimaisuutta sekä myös läpinäkyvyyttä toimintaan. Asiakkaiden ja omaisten olisi hyvä olla, kun ei tarvitse arvuutella, mitä hoivayksikössä tapahtuu.

Palveluviennistä uusi kilpailuetu

HoviKodin hyväksi havaittuja konsepteja on viety myös ulkomaille. Ensimmäiseksi mallia kokeiltiin Espanjassa. Fuen-girolaan perustetussa yksikössä haluttiin palveluilla siellä asuvia suomalaisia. Ongelma syntyi siitä, että suomalaiset asuivat siellä vain puolet vuodesta.

–Liiketoimintaa on vaikea saada toimimaan, jos yksikkö on puoli vuotta tyhjillään.

Tällä hetkellä HoviKoti toimii Singaporessa, jonne se on perustanut tytäryhtiön. Hovi Club on keskittynyt ikäihmisten päivätoimintaan. Toiminta on lähtenyt Singaporessa hyvin käyntiin, vaikka kulttuuri onkin erilainen.

–Singapore on kansojen sulatusuuni ja siellä on esimerkiksi lukuisia eri uskontoja, jotka on otettava toiminnassa huomioon. Joudumme esimerkiksi linjaamaan sitä, jos joku haluaa rukoilla kesken työpäivän tai joku haluaa kuunnella kristillistä musiikkia ja toinen ei. Suomalaiset ovat näissä asioissa käytännönläheisempiä ja antavat sulavasti toisille tilaa.

Toisaalta suomalaisten kannattaisi ottaa Singaporesta oppia siitä, miten lämpimästi vanhuksia kohdellaan ja kunnioitetaan. Myös teknologian hyödyntämisessä ollaan Suomea edellä. Asiakkailla on esimerkiksi aktiivisuusrannekkeet, josta sekä työntekijät että omaiset näkevät dataa päivän toiminnasta.

–Suomessakin vähitellen herätään siihen, että teknologiaa hyödynnettäisiin enemmän toimissa, joissa se on mahdollista. Mutta olisi tärkeää, että alustavia kokemuksia olisi kertynyt jo vähän aiemmin. Siihen pyrimme ulkomailla.

Peltosen mielestä uutta teknologiaa voisi hyödyntää esimerkiksi asiakkaan asuessa vielä kotonaan.

–Kotona voisi olla esimerkiksi etäohjattava laite videoyhteydellä, jonka avulla voidaan pitää yhteyttä asiakkaaseen. Kaukana asuva tytär voisi aktivoida laitteen, ohjaamalla sitä etsiä vanhempansa asunnosta, tarkistaa miten äidillä tai isällä menee ja käydä sitten etänä keskustelua, että miten päivä ja yö on men-

”Ei seinät ja henkilöstö-
mitoituksetkaan ole
se oikea mittari vaan
se, miten ihmisiä
kohdellaan.”

nyt. Se olisi kustannustehokasta, poistaisi omaisten huolta ja antaisi virikkeitä asiakkaalle itselleen. Olemme jo kokeilleet näitä.

Peltonen uskoo, että hoiva-alan osamista kannattaisi viedä Suomesta entistä aktiivisemmin ulkomaille. Esimerkiksi Green Care eli luonnon hyödyntämien hyvinvointipalveluissa on meille suomalaisille jo tuttua, mutta monissa muissa maissa sitä ei hyödynnetä. Luonto antaa voimavaroja.

Peltonen näkee palveluviennissä hui-mia mahdollisuuksia. Esimerkiksi Kiinassa on nyt 70 miljoonaa yli 70-vuotiaasta ihmistä. Muutaman vuoden päästä luku on jo 270 miljoonaa. Markkinat ovat suomalaisesta näkökulmasta lähes rajattomat.

–Olisihan se hienoa, että Suomi olisi tunnettu vanhushpalveluistaan. Tietoa ja osaamista meillä on. Sen hyödyntäminen pysähtyy usein siihen, että katselemme asioita kauheasti vain Suomen vinkelistä. Ei ymmärretä, että jokin meille itsestään selvä juttu voisi hyödyntää vaikkapa Singaporessa 20 000 ihmistä.

Asiakas määrittää laadun

Jussi Peltonen näkee hoiva-alan olevan Suomessa tällä hetkellä murroksessa. Hän toivoo, että tulevaisuudessa asiak-

kaan ääni ja toiveet kuuluvat päätöksen-teossa entistä vahvemmin. Palvelusetelin laajentaminen voisi olla yksi hyvä käytännön ratkaisu siihen.

–Todellinen vastuullisuus ja läpinäkyvyys tarkoittaisivat sitä, että asiakkaat ja omaiset saisivat itse päättää, että missä asiakas asuu. Palvelusetelimaailmassa se toteutuisi. Mutta niin kauan kuin kunta tai joku muu taho tekee sen päätöksen, se ei toimi ihan niin. Minusta se on outoa, sillä eihän minullekaan kukaan voi sanoa, missä asun, Peltonen toteaa.

Palveluseteli mahdollistaisi Peltosen mielestä myös uusien palvelujen kokeilemisen ja kehittämisen nykyistä joustavammin.

–Tällä hetkellä monille uusille ko-keiluille ei oikein tahdo löytyä maksajia. Uskon, että ketterillä yrityksillä, yhdistyksillä ja säätiöillä voisi olla hyvinvointipalveluissa paikallisesti nykyistä isompi rooli, jos järjestämismallit olisivat nykyistä joustavampia.

Jussi Peltonen uskoo, että hoiva-alan laatu paranee, jos asiakas pystyy jatkossa äänestämään entistä enemmän ja-loillaan. Silloin palveluntarjoajien pitää aidosti panostaa laatuun ja asiakaskokemukseen. Samalla turhaa byrokratiaa pitäisi karsia.

–Ei seinät ja henkilöstömitoituksetkaan ole se oikea mittari vaan se, miten ihmisiä kohdellaan. Me annamme jokaiselle mahdollisuuden uusiin kokemuksiin ja elämyksiin.

Peltonen itse teki lopullisen valinnan omasta urastaan viime vuonna myymällä it-firman ja keskittymällä täysillä hoiva-alan kehittämiseen. Valinta kumpusi lopulta arvoista, jotka ovat tulleet kotoa ja perheyrityksestä.

–Vanhemmiltamme on tullut se arvomaailma, että pyritään tekemään tästä maailmasta vähän parempi paikka. Minulle on jäänyt jo lapsuudesta mieleen yhteisöllisyys, mikä täällä Hopeaharjussa vallitsi. Yhteisellä jouluaterialla tehtäväni oli aina lukea jouluvankeliu-mi. Hoiva-alalla oman työn jälki näkyy konkreettisesti asiakkaiden elämässä. Se on motivoivaa. Katsomme myös Marin kanssa asioita sopivasti eri maailmoista. Saamme kokonaisuudesta siten paremman kuin yksin tekemällä.

Perheyrittäjyyteen on Peltosen mielestä rakennettu sisään ajatus vastuullisuudesta. Henkilöstöstä halutaan pitää hyvää huolta ja antaa kaikille mahdollisuus kehittyä omien kykyjensä mukaan. Vastuullisuus näkyy myös johtamisessa.

–Me yrittäjät olemme mukana tekemässä töitä kädet savessa. Vastuu on ihan erilainen kuin palkkajohtajalla. Kasvollinen yrittäjä elää arkeaan osana lähiyhteisöä. Kun kaikki tuntevat kylillä, ei voi tehdä lyhytjänteisiä ratkaisuja. Paikallisella yrityksellä on merkittävä vaikutus paikkakunnalla ja yrittäjän tehtävä on kantaa se vastuun.

"Työelämässä pitäisi päästä enemmän järkevään dialogiin. Jos tulee ongelmia, niin otetaan ne puheeksi ja puututaan ajoissa", sanoo työnohjaaja Heikki Lampinen.

Työnohjaaja kuuntelee ja opastaa oikealle tielle

Yhteisön omat oivallukset ovat Heikki Lampisen parhaita palkintoja.

*Miksi olemme täällä töissä?
Mikä minun roolini on?
Mitä minulta työssä odotetaan?*

Tällaisiin kysymyksiin haetaan usein vastauksia työnohjauksessa. **Heikki Lampinen** on vetänyt työnohjauksia Hopeaharjussa puolentoista vuoden ajan. 20 vuotta akuuttia hoitotyötä tehnyt Lampinen on opiskellut työnohjaajaksi oman työnsä ohella.

Mitä työnohjaus sitten on? Lampisen mielestä se on ennen kaikkea kuuntelemista, uusien näkökulmien esille tuomista ja ihmisten haastamista oivaltaamaan itse.

–Työnohjaajan tärkein ominaisuus on kuunteleminen, se että kuulet aidosti, mitä ihmiset sanovat. Se tarkoittaa, että omankin vireystilan on oltava hyvä.

Työnohjauksen tarkoituksena ei ole saada työntekijästä irti enemmän ”ruuvia kiristämällä.” Sen perimmäisenä tavoitteena on saada ihmiset pohtimaan yhdessä työpaikan asioita ja toimintatapoja.

Hoivatyön arki on usein niin hektistä, että kolmivuorotyössä ei ole juuri aikaa istahtaa alas koko porukan voimin.

–Olen sanonut ryhmille, että käyttäkää hyväksenne se, että työnantaja mahdollistaa työnohjauksen työaikana ja voitte tässä kaksi tuntia istua ja tuulettaa kunnolla. Tai voi istua ihan hiljaa ja vetää henkeä. Ei ole pakko sanoa mitään.

Toisaalta työnohjaaja voi myös haastaa vallitsevia käytäntöjä.

–Välillä sanon tarkoituksellisesti, että miettikääpä nyt itse maalaisjärjellä, onko tuo asia fiksua tehdä noin. Selittää minulle tämä asia, kun en ymmärrä tästä mitään. Silloin ryhmälle voi tulla oivallus, että emmehan me itsekään ymmärrä tätä.

Lampinen kokee, että työnohjaajan on helpompi sanoa monia asioita ääneen, koska hän on ulkopuolinen ja neutraali toimija.

–Itse olen luonteeni mukaisesti aika suora. Toki asiat pitää sanoa kaikkia kunnioittaen.

Lampinen uskoo, että työyhteisöissä

kamppaillaan samojen asioiden äärelä alasta riippumatta. Työssä jaksamisen kannalta tärkeimmät asiat ovat hänen mukaansa oman roolin selkeys, kuka päättää mistäkin ja toimivat pelisäännöt.

–Olemme käyneet paljon keskustelua omasta työroolista, mutta myös vastuusta. Mitä tarkoittaa se, että kannetaan vastuuta ja miten se vaikuttaa muihin, jos ei hoida omaa tonttiaan. Jokaisella on myös vastuu siitä, mitä sanoja omasta suusta tulee.

Työpaikoilla pätee Lampisen mielestä samat säännöt kuin vaikkapa perhe-elämässä. Ongelmia alkaa syntyä silloin, jos johtopäätöksiä aletaan tehdä oletusten mukaan.

–Kun ruvetaan olettamaan kauheasti asioita eikä keskustella, niin jossain kohtaa todetaan, että ei tämä homma toimi-kaan. Lähtökohtaisesti työyhteisöstä ja työkavereista ei kannata olettaa yhtään mitään. Kannattaa keskustella asiat auki ja pohtia, mitä jokin asia tarkoittaa toisen näkökulmasta.

Hektinen arki voi joskus johtaa sii-

hen, että jokin sinänsä pieni ja työyhteisössä helposti ratkottava asia on voinut hiertää pitkään. Työnohjaaja voi löytää tällaisia asioita kysymällä ja kaivamalla pintaa syvemmältä. Sitten asiaa lähdetään ratkomaan.

–Olen joskus todennut, että ette lähde tästä tilasta, ennen kuin olette sopineet, miten tämä asia hoidetaan.

Työyhteisön arki on jokaisen vastuulla

Työnohjauksen perimmäinen tarkoitus on se, että työyhteisö alkaisi paremmin tunnistaa niitä asioita, jotka voivat vaikeuttaa arkea ja työssä onnistumista. Lampisen mielestä toimiva työyhteisö rakentuu muutamasta oivalluksesta.

–On tärkeää tunnistaa oma rooli, se mitä minulta odotetaan, kuka odottaa ja mistä minä vastaan. Ihmisten kuuntelu on tärkeää. Työelämässä pitäisi päästä enemmän järkevään dialogiin. Jos tulee ongelmia, niin otetaan ne puheeksi ja puututaan ajoissa. Sovitaan yhteiset pe-

lisäännöt ja pidetään niistä kiinni. Niitä ei voi olla kovin montaa.

Lampinen puhuu paljon jokaisen yksilöllisestä vastuusta työyhteisön osana. Hän kuitenkin muistuttaa, että lopulta kyse on joukkuepelistä. Työyhteisöt koostuvat eri ikäisistä ja eri elämäntilanteissa olevista ihmisistä. Kaikkia pitää kunnioittaa.

–Ikäjohtaminen on asia, jonka merkitys korostuu. Se tarkoittaa sitä, että tunnistetaan parikymppisen ja 30 vuotta alalla olleen erilaiset lähtökohdat ja tarpeet.

Työelämä on kovassa murroksessa. Se näkyy muun muassa henkilöstön entistä suuremmassa vaihtuvuudessa. Ihmiset etsivät omaa paikkaansa ja työpölkuaan aiempaa herkemmin. Viisi vuotta samassa työpaikassa on nykyisin jo todella pitkä aika.

Pitkään töissä olleen eläköityminen on työyhteisölle aina iso asia. Hopeaharjussa tällainen tilanne tuli vastaan keväällä, kun 30 vuotta töissä ollut hoitaja eläköityi.

Työnohjaus on useamman tapaamiskerran oppimisprosessi, jolle määritellään yhteisön toimintaa tukeva tavoite ja jossa keskustellaan avoimesti ja luottamuksellisesti työhön ja työyhteisöön liittyvistä asioista ja kokemuksista.

Työnohjausta voidaan antaa yksilölle, ryhmälle tai koko työyhteisölle. Työnohjaus on luottamuksellista. Tutkimusten mukaan työnohjauksella on parannettu työn laatua, tehokkuutta ja asiakastyytyväisyyttä. Samalla työntekijöiden ammatillinen identiteetti on vahvistunut ja työssä jaksaminen parantunut.
Lähde: suomentyönohjaajat.fi

–Se oli hyvä paikka pohtia porukalla, että mitä tämä tarkoittaa muiden kannalta, kuka tekee tuon ja tuon asian, kuka ottaa vastuun mistäkin asiasta. Kysyin myös kaikilta, että kuinka moni meinaa olla yhtä pitkään täällä töissä. Se sai ihmiset ajattelemaan omaa sitoutumistaan.

Lampinen toivoo, että työnohjauksen mahdollisuudet tunnistettaisiin työpaikoilla entistä laajemmin. Se on oiva työkalu työpaikan haasteiden tunnistamiseen ja ratkomiseen. Samalla työnohjauksessa voidaan purkaa vaikeitakin asioita ja saada vertaistukea.

Paras palaute työnohjaajalle on se, kun ryhmä alkaa tehdä itse oivalluksia. Tällaisia hetkiä on Hopeaharjussa ollut useita.

–Kun keskinäinen luottamus on saatu, ihmiset alkavat itse löytää ratkaisuja tai pitkään hiljaa ollut sanoo erinomaisen kiteytetyn ajatuksen. Niissä tilanteissa minä vain seuraan keskustelua enkä sano mitään. Se on äärimmäisen hyvä palaute.

Hopeaharjun kolme vuosikymmentä

Terveisiä Hopeaharjusta

Hopeaharju on toivottanut paikalliset esiintyjät aina tervetulleiksi.

Hopeaharju on markkinoinut omaa toimintaansa vuosien saatossa aktiivisesti sekä kuntien että omaisten suuntaan.

Kaunis talvisää houkutteli makkarapaistajat luontoon.

Omaistenväivänä on vuosien saatossa ollut monenlaista ohjelmaa. Kuvassa lavalla on Marin poika Jiri.

Tammikuu

Maija ja Helge Peltonen hankivat Noormarkun kunnan vanhan vanhainkodin rakennukset. Alun perin kiinteistöön kuului päätalo, talousrakennus (keskitalo) sekä pieni omakotitalo (pikku talo). Vuonna 1988, 2007 ja 2015 remontoitu päätalo on rakennettu alun perin vuonna 1915.

Keskitaloon neljä lisähuonetta, yhteinen keittiötila ja suihku.

Toiminta laajenee Pikku taloon. Viisi asiakaspaikkaa.

Sukupolvenvaihdos. Yrittäjäksi tulee Maijan ja Helgen tytär Mari Kurppa. Yrityksen nimi muuttuu Hopeaharjun Palvelukodiksi.

HoviKoti perustetaan.

Hallirakennus varastotiloiksi ja monitoimitilaksi.

Vuoden nuori yrittäjä -palkinto Mari Kurpalle.

ISO9001:2008 Laatusertifikaatti

Keskitalon peruskorjaus, kolme lisähuonetta ja huoneiden laajennus.

Oma hakelämpölaite.
ISO9001:2015 Laatusertifikaatti
Laatikkopuutarha Orvokki.

Oma hakelämpölaite.

9001:2015 Laatusertifikaatti

1989

1991

1992

1996

2002

2004

2008

2009

2010

2012

2014

2015

2018

2019

14.8.1989:

Palvelukoti Hopeaharju aloittaa toimintansa Satakunnan ensimmäisenä yksityisenä palvelukotina vanhuksille ja mielenterveyskuntoutujille. Varsinainen palvelukodin toiminta päärakennuksessa, jossa asiakaspaikkoja on 18.

Yrittäjäpalkinto Maija ja Helge Peltoselle.

Tukiasunto Noormarkun keskustasta, yksiö.

Tukiasunto Noormarkun keskustasta, kolmio.

Hopeakodan rakennus valmistuu. Asiakaspaikkoja Hopeaharjussa ja Hopeakodossa yhteensä 61 sekä tukiasunnot Noormarkun keskustassa.

Autotalli asukkaiden monitoimitilaksi.

Hopeaharju on ollut 30 vuoden ajan vahvasti koko perheen yritys. Kuvassa ovat Mari Kurppa, Jussi Peltonen, Maija Peltonen ja etualalla Helge Peltonen.

Hopeaharju
Sinulle omaa elämää

Laviantie 607
29600 Noormarkku
puh. +358 44 592 7600.
www.hopeaharju.fi